

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1930.

Första kammaren.

Nr 2.

Tisdagen den 14 januari.

Kammaren sammanträdde kl. 11 f. m.

Herr statsrådet *Bismark* avlämnade Kungl. Maj:ts propositioner:

nr 3, med förslag till lag om ändrad lydelse av 22 kap. 12 och 21 §§ strafflagen;

nr 4, med förslag till lag om ändrad lydelse av 8 § 3 mom. lagen den 17 oktober 1900 om straffregister;

nr 5, med förslag till lag angående ändrad lydelse av 1 och 4 §§ lagen den 6 mars 1899 om handräckning åt utländsk domstol;

nr 6, med förslag till lag om handräckning vid svensk domstol åt vissa internationella organ;

nr 7, med förslag till lag angående ändring i lagen den 22 juni 1911 om vissa aktiebolag, som driva lånerörelse;

nr 8, med förslag till lag angående ändrad lydelse av 1 § lagen den 22 juni 1911 om bankrörelse;

nr 13, angående beredande av ålderdomsunderstöd åt s. k. lådbrevbärare vid postverket; samt

nr 14, angående förhöjning för år 1930 av åt vissa f. d. poststationsföreståndare och lantbrevbärare utgående understöd.

Herr **talmannen** yttrade: Innan vi skrida till val, skall jag be att för kammarens ledamöter få uppläsa 1 § i Kungl. Maj:ts nädiga stadga angående val till riksdagens utskott den 26 maj 1909:

»Val av ledamöter i utskott skall förrättas med valsedlar, å vilka före namnen utsatts partibeteckning (partinamn eller annan beteckning i ord för viss grupp av riksdagsmän eller för viss meningsriktning), men vilka i övrigt äro omärkta.

Namnen skola å valsedeln uppföras i en följd, det ena under det andra.

Valsedlarna skola för att bliva gällande vara enkla, slutna, hoprullade och fria från överstrykningar. Sedel må ej upptaga flera, men väl färre namn än det antal personer valet avser. Där något namn å sedeln är tvetydigt, gälle den dock för övriga namn.»

Jag ber dessutom att få fästa uppmärksamheten på tvenne saker: för det första, att ett namn ej får strykas och ersättas med ett annat, och för det andra, att när valsedel avlämnas, skall rubriken vara borttagen. I motsatt fall kommer den avgivna valsedeln att kasseras.

Företogs val av tio ledamöter i konstitutionsutskottet. Därvid avlämnades 111 godkända valsedlar, alla med partibeteckning »Den gemensamma listan» och upptagande namnen på följande personer i denna ordning:

Första kammarens protokoll 1930. Nr 2.

herr Strömberg,
 » von Geijer,
 » Bergström, David K.,
 » Thulin,
 » Stendahl,
 » Hansson, Gustav W.,
 » Reuterskiöld,
 » Hellberg,
 » Ekman,
 » Vennerström.

Dessa personer hade alltså utsetts till ledamöter i utskottet.

Anställdes val av tolv ledamöter i statsutskottet. Därvid avlämnades 98 godkända valsedlar, alla med partibeteckning »Den gemensamma listan» och upptagande namnen på följande personer i denna ordning:

herr Lindblad,
 » Widell,
 » Kvarnzelius,
 » Olsson, Olof,
 » Bergqvist,
 » Nilsson i Malmö,
 » Nilsson, C. Petrus V.,
 » Rosén,
 » Svensson, N. J. Martin,
 » Rydén,
 » Lundell,
 » Åsplund.

Dessa personer hade alltså utsetts till ledamöter i utskottet.

Företogs val av 10 ledamöter i bevillningsutskottet. Därvid avlämnades 72 godkända valsedlar, alla med partibeteckning »Den gemensamma listan» och upptagande namnen på följande personer i denna ordning:

herr Bärq,
 » Nilsson i Kristianstad,
 » Bergman,
 » Örne,
 » Boman,
 » Kristensson,
 » Ericson, K. Oscar,
 » Leander,
 » Jönsson,
 » Björnsson.

Dessa personer hade alltså utsetts till ledamöter i utskottet.

Anställdes val av åtta ledamöter i bankoutskottet. Därvid avlämnades 65 godkända valsedlar, alla med partibeteckning »Den gemensamma listan» och upptagande namnen på följande personer i denna ordning:

herr Svensson, Carl E.,
 » Gustafsson, Karl J. A.,

herr Pettersson,
» Lindley.
» Lindgren,
» Ström, T. E.,
» Johansson i Friggeråker,
» Abrahamsson.

Dessa personer hade alltså utsetts till ledamöter i utskottet.

Företogs val av åtta ledamöter i första lagutskottet. Därvid avlämnades 62 godkända valsedlar, alla med partibeteckning »Den gemensamma listan» och upptagande namnen på följande personer i denna ordning:

herr Åkerman,
greve Spens,
herr Larson, V. Edward,
» Klefbeck,
» Anderson, S. Erik,
» Schlyter,
» Svenson, Ernst W.,
» Fehr.

Dessa personer hade alltså utsetts till ledamöter i utskottet.

Anställdes val av åtta ledamöter i andra lagutskottet. Därvid avlämnades 52 godkända valsedlar, alla med partibeteckning »Den gemensamma listan» och upptagande namnen på följande personer i denna ordning:

herr Linder,
» von Sydow,
» Almkvist,
» Hansson, Sigfrid,
» Frändén,
» Thorberg,
» Westman,
» Österström.

Dessa personer hade alltså utsetts till ledamöter i utskottet.

Företogs val av åtta ledamöter i jordbruksutskottet. Därvid avlämnades 55 godkända valsedlar, alla med partibeteckning »Den gemensamma listan» och upptagande namnen på följande personer i denna ordning:

herr Nilsson, Nils August,
» Sederholm,
» Andersson, Elof B.,
» Linders,
» Gabrielsson,
» Eriksson, Carl E.,
» Tjällgren,
» von Stockenström.

Dessa personer hade alltså utsetts till ledamöter i utskottet.

Anställdes val av åtta ledamöter i utrikesnämnden. Därvid avlämnades 54 godkända valsedlar, alla med partibeteckning »Den gemensamma listan» och upptagande namnen på följande personer i denna ordning:

- herr Olsson, Olof,
- » Nilsson i Kristianstad,
- » Kvarnzelius,
- » Sandler,
- » Hammarskjöld, K. Hjalmar L.,
- » Möller,
- » Nilsson, C. Petrus V.,
- » Bergström, David K.

Dessa personer hade alltså utsetts till ledamöter i nämnden.

På framställning av herr talmannen beslöts att riksdagens kanslideputerade skulle genom utdrag av protokollet underrättas om kammarens val av ledamöter och suppleanter i utrikesnämnden samt anmodas låta uppsätta och till kamrarna ingiva förslag till den skrivelse i ämnet, som borde till Konungen avlåtas.

Föredrogs och hänvisades till statsutskottet Kungl. Maj:ts proposition nr 2, angående försäljning av postverkets fastighet i Trollhättan.

Föredrogs och hänvisades till jordbruksutskottet nedannämnda av herr *Nilsson, Petrus*, m. fl. väckta motioner:

- nr 2, angående bestämmelser om visst företräde för svenska jordbruksprodukter vid upphandling för statens behov; och
- nr 3, angående bestämmelser om märkningstvång.

Föredrogs och hänvisades till statsutskottet den av herr *Nilsson, Johan*, i Malmö väckta motionen, nr 4, om statens övertagande av utgifterna till löner för folkskollärare m. m.

Herr talmannen tillkännagav, att han och de ledamöter, som fått i uppdrag att jämte talmannen tillsätta kammarens kansli och vaktbetjäning, ansett nödigt, att nu anställdes i kansliet en notarie (stomnotarie), tre förste stenografer, fjorton stenografer, en förste kanslist, en registrator och sex kanslisters samt såsom betjäning en förste vaktmästare och elva vaktmästare, däribland en för utdelning av postförsändelser m. m., med skyldighet för betjäningen att, i den mån så erfordrades och ske kunde, tjänstgöra även på annat håll inom riksdagen, och hemställde herr talmannen, huruvida kammaren godkände, att nämnda personal tills vidare anställdes hos kammaren.

Härtill svarades ja.

Därefter tillkännagavs, att i enlighet härmed antagits såsom *notarie* (stomnotarie): sekreteraren hos arbetsdomstolen L. Wistrand; *förste stenografer*: förste assistenten hos generalpoststyrelsen P. G. Widegren, revisorn i riksräkenskapsverket E. Lindström och E. Elfner; *stenografer*: A. W. Fredén, e. o. hovrättsnotarien F. Thorvall, juris doktorn C. G. Melander, förste assistenten i telegrafverket E. O. Schalin, A. Lundman, sekreteraren i kammarkollegiet H. Eriksson, fiskalen i kammarkollegiet J. H. Wallin, G. Torbiörn, bank-

tjänstemannen T. B. Carlson, redaktören N. Holmberg, avdelningschefen i Sveriges allmänna exportförening D. Belin, extra föredraganden i kammarrätten F. E. O. Hedelius, redaktören S. Stäckig och filosofie kandidaten E. L. Ekman; *förste kanslist*: f. d. revisorn i domänstyrelsen H. J. Modigh; *registrator*: förste kanslisekreteraren I. Myrberg; *kanslister*: sekreteraren i telegrafstyrelsen F. W. Funch, juris doktorn H. af Trolle, e. o. kammarskrivaren i tullverket E. A. Carlén, assistenten hos generalpoststyrelsen C. M. W. Stenwall, e. o. hovrättsnotarien G. A. von Krusenstjerna och juris studeranden T. Vide; *förste vaktmästare*: Carl O. Eriksson; *vaktmästare*: W. Willberg, K. J. G. Carlson, Chr. Jensen, G. Tillman, J. E. Lundvall, G. Henrik Eriksson, N. T. Karlkvist, M. Jonas Ericsson, S. Beckman och S. Nilsson. Åt Jensen hade tillsvidare uppdragits att ombesörja utdelningen av postförsändelser till kammarens ledamöter m. m. En vaktmästarebefattning hade ännu icke blivit tillsatt.

Vid föredragning av de vid sammanträdet början avlämnade kungl. propositionerna hänvisades dessa, nr 3—7 till behandling av lagutskott samt nr 8, 13 och 14 till bankoutskottet.

Avgåvos och hänvisades till statsutskottet nedannämnda motioner:
nr 9, av herr *Kvarnzelius* m. fl., om anslag till utjämning av kostnaderna för uppehållet av folkskoleväsendet; samt
nr 10, av herrar *Roos* och *Bodin*, om anskaffande av nya lokaler till Gotlands artillerikårs tygförråd och verkstäder m. m.

Herr *Leander* väckte en motion, nr 11, om sänkning av tullen å te.
Denna motion hänvisades till bevillningsutskottet.

Avgåvos och hänvisades till bankoutskottet nedannämnda motioner:
nr 12, av herr *Leander*, om årliga understöd åt f. d. förmannen F. S. Krusbergs och daglönaren M. V. Peterssons änkor; samt
nr 13, av herr *Ekman*, om dyrtidstillägg åt den hos riksdagen tillfälligt anställda personalen.

Herr *Johansson, Johan Peter*, väckte en motion, nr 14, angående ändrade grunder för vägs kattens utgående.

Denna motion hänvisades till jordbruksutskottet.

Justerades protokollsutdrag för denna dag, varefter kammarens sammanträde avslutades kl. 12,02 på dagen.

In fidem
G. H. Berggren.

Onsdagen den 15 januari f. m.

Kammaren sammanträdde kl. 11 f. m.

Företogs val av tretton suppleanter i konstitutionsutskottet. Därvid avlämnades 94 godkända valsedlar, alla med partibeteckning »Den gemensamma listan» och upptagande namnen på följande personer i denna ordning:

herr Sandegård,
» Sundberg,
» Thorén,
» Larsén,
» Stenberg,
» Åkerberg,
» Gustafsson, Per J.,
» Svensson, Isak,
» Mellén,
» Ström, Otto Fredrik,
» Eriksson, Valfrid,
» Nilsson, Alexander,
» Granström.

Dessa personer hade alltså utsetts till suppleanter i utskottet.

Anställdes val av femton suppleanter i statsutskottet. Därvid avlämnades 51 godkända valsedlar, alla med partibeteckning »Den gemensamma listan» och upptagande namnen på följande personer i denna ordning:

herr Olsson, Oscar,
» Hammarskjöld, Carl Gustaf V.,
» Carlsson, Carl A.,
» Walles,
» Clemedtson,
» Bergström, P. Albert,
» Andersson, Karl E.,
» Kobb,
» Ernfors,
» Petrén,
» Thelin,
» Pauli,
» Hansén,
» Björck,
» Nylander.

Dessa personer hade alltså utsetts till suppleanter i utskottet.

Företogs val av tretton suppleanter i bevillningsutskottet. Därvid avlämnades 50 godkända valsedlar, alla med partibeteckning »Den gemensamma listan» och upptagande namnen på följande personer i denna ordning:

herr Wahlmark,
 » Sundberg,
 » Johansson, Johan Peter,
 » Åström,
 » Forssberg,
 » Östergren,
 » Andersson, Henrik,
 » Holmgren,
 » Wijkström,
 » Sandén,
 » Bengtsson,
 » Johansson, Emil,
 » Thorén.

Dessa personer hade alltså utsetts till suppleanter i utskottet.

Anställdes val av åtta suppleanter i bankoutskottet. Därvid avlämnades 42 godkända valsedlar, alla med partibeteckning »Den gemensamma listan» och upptagande namnen på följande personer i denna ordning:

herr Granath,
 » Andersson, Jonas,
 » Bjurström,
 » Berling,
 » Forssell,
 » Norman,
 » Bodin,
 » Larsson i Örbyhus.

Dessa personer hade alltså utsetts till suppleanter i utskottet.

Då nu val av suppleanter i första lagutskottet skulle ske, yttrade herr **talmannen**: Innan vi skrida till det nu förestående valet, tillåter jag mig fästa kammarledamöternas uppmärksamhet på att den utdelade listan innehåller namnet på en person, som icke är ledamot av kammaren. Jag har ansett mig böra fästa uppmärksamheten på detta, på det att kammarledamöterna må vidtaga den åtgärd, som i anledning därav kan synas lämplig.

Efter härmed slutad överläggning företogs val av åtta suppleanter i första lagutskottet. Därvid avlämnades 11 godkända valsedlar, alla med partibeteckning »Den gemensamma listan» och upptagande namnen på följande personer i denna ordning:

herr Norling,
 » Öhman,
 » Jonsson,
 » Julin, J. H. Teodor,
 » Forssell,
 » Wagnsson,
 » Julin, Fredrik,
 » Pålsson.

Dessa personer hade alltså utsetts till suppleanter i utskottet.

Anställdes val av elva suppleanter i andra lagutskottet. Därvid avlämnades 50 godkända valsedlar, alla med partibeteckning »Den gemensamma listan» och upptagande namnen på följande personer i denna ordning:

herr Lindhagen,
 » Mellén,
 fröken Hesselgren, Kerstin,
 herr Hagman,
 » Nordborg,
 » Petré, n,
 » Larsson i Brålanda,
 » Granström,
 » Tamm,
 » Norman,
 » Löfvander.

Dessa personer hade alltså utsetts till suppleanter i utskottet.

Då nu skulle företagas val av suppleanter i jordbruksutskottet, yttrade herr **talmannen**: Här har jag återigen att fästa kammarledamöternas uppmärksamhet på en oriktighet i den lista, som utdelats. Där står nämligen namnet Hinriksson. Det lär emellertid inte lida något tvivel, att härmed avses kammarledamoten herr Henriksson, varför jag hemställer, att därest sådana sedlar nu avgivas, kammaren ville godkänna desamma såsom i berörda fall gällande herr Henriksson.

Härtill svarades ja.

Sedermera företogs val av åtta suppleanter i jordbruksutskottet. Därvid avlämnades 41 godkända valsedlar, alla med partibeteckning »Den gemensamma listan» och upptagande namnen på följande personer i denna ordning:

herr Granath,
 » Gustafson, J. Fritiof,
 » Johansson, August W.,
 » Dalberg,
 friherre Lagerfelt,
 herr Kropp,
 » Hinriksson,
 » Karlsson, Gottfrid.

Till suppleanter i jordbruksutskottet hade alltså utsetts:

herr Granath,
 » Gustafson, J. Fritiof,
 » Johansson, August W.,
 » Dalberg,
 friherre Lagerfelt,
 herr Kropp,
 » Henriksson,
 » Karlsson, Gottfrid.

Anställdes val av åtta suppleanter i utrikesnämnden. Därvid avlämnades 40 godkända valsedlar, alla med partibeteckning »Den gemensamma listan» och upptagande namnen på följande personer i denna ordning:

herr Rydén.
 » von Geijer,
 » Rosén,
 » Bärg,
 » Widell,
 » Thorberg,
 » Tjällgren,
 » Hellberg.

Dessa personer hade alltså utsetts till suppleanter i utskottet.

Herr *Anderson, Erik*, väckte en motion, nr 15, angående viss ändring i lagen om val till riksdagens andra kammare.

Motionen hänvisades till konstitutionsutskottet.

Herr *Ström, Fredrik*, väckte en motion, nr 16, om årligt tilläggsunderstöd åt förre järnvägsarbetaren S. A. Karlsson-Sandberg.

Denna motion hänvisades till bankoutskottet.

Herr *Löfvander* avlämnade en av honom m. fl. undertecknad motion, nr 17, angående bestämmelser om märkning av importerad havre medelst färgning.

Denna motion hänvisades till jordbruksutskottet.

Herr talmannen tillkännagav, att anslag utfärdats till sammanträdets fortsättande kl. 2.30 e. m.

Herr **Rydén** erhöll på begäran ordet och anförde: Den 6 december 1929 utfärdades Kungl. Maj:ts kungörelse (nr 370) om ändrad lydelse av anvisningarna till kursplan för ämnet kristendomskunskap i kungörelsen angående undervisningsplan för rikets folkskolor den 31 oktober 1919. Skolöverstyrelsen hade helt avstyrkt de ifrågasatta förändringarna, medan tre av överstyrelsens medlemmar, bland dem chefen, generaldirektör Holmdahl, förordat vissa förändringar i de till undervisningsplanen fogade anvisningarna. Kungl. Maj:t följde minoriteten inom skolöverstyrelsen beträffande punkterna 12 och 15 men avvek beträffande den viktigaste av de till ändring ifrågasatta punkterna, punkten 5, även från minoritetens inom skolöverstyrelsen hemställan.

Medan minoriteten beträffande lydelsen av ifrågavarande punkt föreslagit ett tillägg till den förutvarande författningstexten av innehåll, att till ordagrant inlärande finge föreläggas barnen »ett mindretal korta, till såväl innehåll som form för barnen lättillgängliga minnesord, hämtade ur Luthers lilla katekes eller den kristna kyrkans klassiska litteratur i övrigt», fick den utfärdade författningen lydelsen »*stycken eller minnesord*».

Det torde icke innebära någon överdrift att påstå, att den utfärdade författningstexten allmänt befunnits i hög grad oklar och mångtydig. För den av minoriteten inom skolöverstyrelsen förordade lydelsen fanns åtminstone en av generaldirektör Holmdahl given motivering, som i någon mån kunde tjäna till ledning för lagtextens tolkning. Men genom inskjutande av orden »stycken eller» har den uppfattningen självfallet måst uppkomma, att Kungl. Maj:ts beslut innebär ett *avvikande i sak* från den av generaldirektör Holmdahl för-

*Interpellation
ang. katekes-
läsningen i
folkskolan.*

*Interpellation
ang. katekes-
läsningen i
folkskolan.*
(Forts.)

ordade ståndpunkten. Någon säker ledning för en tolkning av författningens verkliga innebörd har man därför ej i nyssnämnda yttrande. Å andra sidan har veterligen ingen ledning för frågans bedömning i någon form givits från föredragande departementschefens sida.

Följden har blivit en allmän ovisshet, att icke säga rådvillhet, hos dem, som i vårt skolliv skola efterleva Kungl. Maj:ts nådiga kungörelse. Ovissheten synes vara lika stor hos alla: den högsta centrala skolmyndigheten såväl som våra lokala skolmyndigheter och lärarna. På åtskilliga håll synes man benägen att tolka författningen på det sätt, som bäst stämmer med ens allmänna inställning i frågan.

Det synes därför vara i hög grad angeläget, att ordning på något sätt bringas i den villervalla, som tillskapats genom författningens oklarhet och mångtydighet. Säkerligen skall herr statsrådet och chefen för ecklesiastikdepartementet med glädje gripa ett tillfälle att medverka härtill genom ett klarläggande av författningens innebörd, sådan den avsetts av »dem, som lagen gjordes». Utan att nu ingå på andra sidor av den föreliggande frågan och utan att vilja i något hänseende föregripa, vad riksdagen i övrigt till äventyrs kan vilja i saken yttra eller åtgöra, främjar kammaren säkerligen på ett berömvärdt sätt tankeutbytet kring denna angelägenhet, därest den redan på en av riksdagens första sammanträdesdagar erbjuder ecklesiastikministern tillfället att genom svar på en interpellation bringa klarhet över läget.

Jag anhåller därför vördsamt om kammarens tillstånd att till herr statsrådet och chefen för ecklesiastikdepartementet få framföra följande spörsmål:

Hur böra enligt herr statsrådets uppfattning förutnämnda i punkt 5 av anvisningarna till kursplanen i kristendomsundervisning vidtagna ändringar rätteligen tolkas med avseende på de olika delarna av Luthers lilla katekes?

På gjord proposition medgav kammaren, att ifrågavarande spörsmål finge framställas.

Justerades protokollsutdrag för detta sammanträde, varefter kammaren åtskildes kl. 11.59 f. m.

In fidem
G. H. Berggren.

Onsdagen den 15 januari e. m.

Kammaren sammanträdde kl. 2.30 e. m.

Herr statsrådet *Lundvik* avlämnade Kungl. Maj:ts proposition nr 16, angående godkännande av ett mellan Sverige och Tyska riket slutet tilläggsavtal nr 2 till handels- och sjöfartstraktaten den 14 maj 1926.

Kungl. proposition ang. godkännande av ett handelsavtal med Tyska riket.

Sedan den kungl. propositionen föredragits, lämnades ordet på begäran till herr **Reuterskiöld**, som yttrade: Herr talman! Jag ber att få begagna tillfället att uttala en önskan att kammaren ej måtte behöva sammanträda extra för mottagandet av speciella kungl. propositioner, såsom nu i början av riksdagen. Det har skett förra året och det har skett nu, men det förefaller mig vara en onödig åtgärd, helst då kamrarna redan förut på dagen haft sammanträde.

Efter härmed slutad överläggning hänvisades ifrågavarande kungl. proposition till bevillningsutskottet.

Herr *Thulin* väckte en motion, nr 18, angående anvisande av anslag till företagande av en utredning om vissa förortsbanors inledande i en centraltunnel under Stockholm.

Motionen hänvisades till statsutskottet.

Herr *Johansson, Johan*, avlämnade nedannämnda av honom m. fl. undertecknade motioner:

nr 19, angående exportunderstöd för runmärkt smör, som utföres ur landet; nr 20, om höjning av tullen å smör.

Dessa motioner hänvisades, nr 19 till jordbruksutskottet och nr 20 till bevillningsutskottet.

Justerades ytterligare protokollsutdrag för denna dag, varefter kammarens sammanträde avslutades kl. 2.35 e. m.

In fidem
G. H. Berggren.